

Kans op werk 2024-2026 Verantwoordingsrapportage

Mei 2022

Inhoud

Samenvatting	3
1. Een korte uitleg over Kans op werk	8
1.1 Wat is de kans op werk?	8
1.2 Hoe wordt de Kans op werk bepaald?	9
1.3 Voor welke opleidingen wordt de kans op werk bepaald?	9
1.4 Kans op werk niet voor alle opleidingen gepubliceerd	10
2. De kans op werk	11
2.1 Kans op werk in vijf niveaus	11
2.2 De ontwikkeling van de kans op werk	11
3. De vraag naar gediplomeerden van het mbo	13
3.1 De vraag naar gediplomeerden van het mbo in het basisjaar	13
3.2 Verwachte ontwikkeling van de vraag naar gediplomeerden van het mbo	15
4. Het aanbod van werkzoekenden op mbo niveau	19
4.1 Het aanbod van werkzoekenden: meer dan alleen mbo schoolverlaters	19
4.2 Het aanbod van mbo schoolverlaters in het basisjaar	19
4.3 Het aanbod van de concurrentie in het basisjaar	20
4.4 Verwachte ontwikkelingen van het aanbod van werkzoekenden op mbo niveau	20
Bijlage: hoe wordt de Kans op werk bepaald?	22

Samenvatting

Op de website van Kiesmbo (www.kiesmbo.nl) vindt u de kans op werk voor individuele opleidingen. Het laat de kans op een baan, in het verlengde en op het niveau van de opleiding, zien voor beginnende mbo-studenten direct na het halen van hun diploma.

Kans op werk wordt elk jaar geactualiseerd, zo ook in begin 2022. Deze publicatie geeft aan wat de kans op werk is voor studenten die in het najaar van 2022 met hun studie beginnen, in 2024 (voor tweejarige opleidingen), 2025 (voor driejarige opleidingen) of 2026 (voor vierjarige opleidingen) hun diploma kunnen halen en in het verlengde van hun opleiding een baan voor meer dan twaalf uur per week vinden. In deze notitie laten we zien hoe en voor wie de kans op werk wordt bepaald en wat de belangrijkste resultaten van Kans op werk 2024-2026 zijn.

Sinds 2015 berekenen onderzoeksbureaus Panteia en Etil jaarlijks de kans op werk, in opdracht van SBB. Een wetenschappelijke commissie ziet toe op de methodiek en de toepassing.

Nederland telt ongeveer half miljoen mbo-studenten

In 2021 stonden ongeveer 500.000 studenten bij een mbo-opleiding ingeschreven. Driekwart van hen volgde een bol-opleiding, de rest een bbl-traject. Al die studenten kunnen nu uit 442 verschillende opleidingen kiezen, verdeeld over acht verschillende sectorkamers. Binnen de sectorkamers varieert het aantal opleidingen. (figuur 1).

Hoe wordt de kans op werk bepaald?

SBB bepaalt de kans op werk door de verwachte vraag naar mbo-gediplomeerden met een specifieke mbo-opleiding met het aanbod van mbo-gediplomeerden te vergelijken. De resulterende kans op werk geven we via een vijfpuntsschaal weer: de kans op werk is goed, ruim voldoende, voldoende, matig of gering. Een goede kans op werk betekent dus dat we over twee, drie of vier jaar relatief veel passende baanopeningen voor de gediplomeerden van desbetreffende opleiding verwachten.

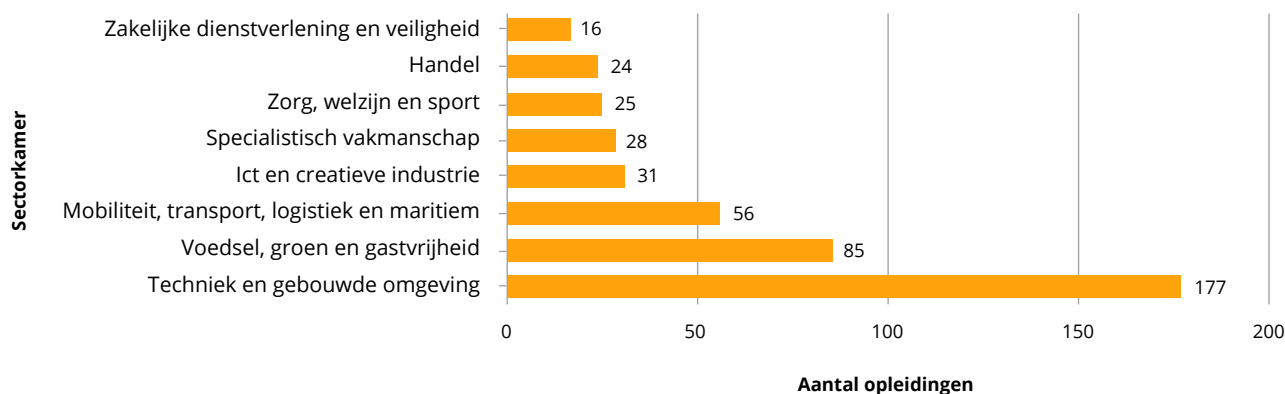
Kans op werk niet voor alle opleidingen bepaald

Om een betrouwbare inschatting van de kans op werk te kunnen maken, moeten er voldoende gegevens beschikbaar zijn. Zo is het nodig dat een opleiding voldoende gediplomeerden heeft en dat er voldoende vacatures voor die studenten zijn. Voor 93 opleidingen hebben we de kans op werk niet kunnen bepalen.

Ruim driekwart van opleidingen heeft een voldoende, ruim voldoende of goede kans op werk

Voor 349 opleidingen is de kans op werk bepaald. Voor verreweg de meeste van deze opleidingen is de kans op werk voldoende, ruim voldoende of goed. Slechts voor vijf procent van de opleidingen wordt de kans op werk als gering beoordeeld (tabel 1).

Figuur 1 Aantal opleidingen Kans op werk 2024-2026, naar sectorkamer

Bron: SBB

Tabel 1 Resultaten Kans op werk 2022: aantal opleidingen per typering

Typering Kans op werk	Aantal opleidingen	
	aantal	%
Gering	16	5%
Matig	27	8%
Voldoende	82	23%
Ruim voldoende	102	29%
Goed	122	35%
Totaal	349	100%

Bron: SBB

Drie kwart van de gediplomeerde mbo-studenten volgde een opleiding met een voldoende, ruim voldoende of goede kans op werk

De helft van de in 2021 gediplomeerde studenten heeft een opleiding gevolgd met een ruim voldoende of goede kans op werk (tabel 2). Een kwart van hen volgde een opleiding met een voldoende Kans op werk. De overige 23% van de gediplomeerden heeft een opleiding met een matige of geringe kans op werk afgerond.

Tabel 2 Resultaten Kans op werk 2024-2026: aantal gediplomeerden 2021 per typering, aantal x 1.000

Typering Kans op werk	Gediplomeerden 2021	
	aantal	%
Gering	11,4	11%
Matig	13,0	12%
Voldoende	29,3	27%
Ruim voldoende	32,4	32%
Goed	22,3	21%
Totaal*	108	100%

* Dit betreft het totaal aantal mbo-gediplomeerden van een opleiding waarvan de typering bekend is. 2,6% van alle mbo-gediplomeerden van 2021 haalde een diploma van een opleiding waarvan de typering niet bekend is.

Bron: SBB

Na daling vacatures door coronacrisis wordt sterke stijging in 2022 verwacht

In 2019 waren er nog ruim 350.000 externe vacatures voor banen van meer dan twaalf uur per week, die geschikt waren voor mbo-schoolverlaters. Door de uitbraak van de coronapandemie daalde het aantal vacatures in 2020 en 2021 met ruim twintig procent, waardoor er in 2021 nog 281.000 vacatures (voor banen van meer dan twaalf uur per week) voor mbo-schoolverlaters beschikbaar waren.

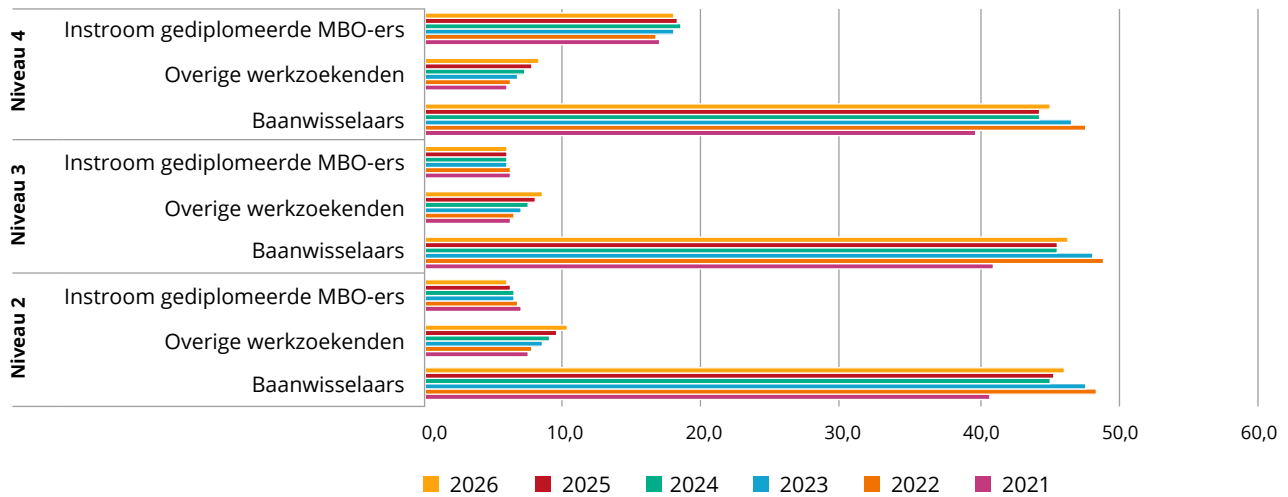
Voor 2022 verwachten we een sterke stijging van het aantal banen voor werknemers. Dit is voor een belangrijk deel een correctie op de sterke daling van het aantal vacatures in 2020 en 2021. In 2023 en 2024 zal het aantal vacatures weer dalen, maar de niveaus blijven ver boven het niveau van 2021 liggen. Vanaf 2025 verwachten we dat het aantal vacatures jaarlijks zal stijgen. In 2026 zullen naar verwachting 457.000 vacatures voor gediplomeerde mbo schoolverlaters zijn.

Deze stijging doet zich op alle mbo-niveaus voor, maar voor niveau 4 is de stijging iets hoger dan voor de niveaus 2 en 3. Dit geldt niet alleen voor 2022, maar voor alle jaren in de periode 2021 – 2026. De vraag naar mbo-gediplomeerden zal in deze periode voor opleidingsniveau 2 met 52% toenemen, voor niveau 3 met 60%, en voor niveau 4 zelfs met 76%.

Dertig procent van de mbo-gediplomeerden gaat op zoek naar werk

In 2021 haalden ongeveer 111.300 mbo-studenten een diploma. Niet alle mbo-studenten gaan na het behalen van hun mbo-diploma op zoek naar werk. Zo gaat een deel van de mbo-gediplomeerden doorstuderen. Verder blijft een deel van de mbo-gediplomeerden werken bij het leerbedrijf waar ze stage hebben gelopen. Zij hoeven daarom na het behalen van hun diploma niet op zoek te gaan naar werk.

Figuur 2 Ontwikkeling aanbod van werkzoekenden op mbo niveau, 2021-2026, naar niveau en type aanbod, x 1.000

De gegevens in deze tabel betreffen alle opleidingen waar de kans op werk voor is onderzocht.
Bron: Panteia/Etil

Het aanbod van werkzoekenden: meer dan alleen mbo-gediplomeerden

Mbo-gediplomeerden vormen niet de enige groep die reageert op vacatures. Ook baanwisselaars (mensen die vanuit hun huidige baan zoeken naar een nieuwe baan) en overige werkzoekenden (mensen met een WW-uitkering en korter dan een half jaar bij het UWV staan ingeschreven) reageren op deze vacatures. Om de kans op werk voor mbo-schoolverlaters te bepalen moeten we ook rekening houden met de ontwikkeling van het aantal baanwisselaars en het aantal overige werkzoekenden. Het aantal baanwisselaars zal in 2022 sterk toenemen, als gevolg van de herstellende economie. Het aantal overige werkzoekenden zal jaarlijks toenemen, maar blijft laag ten opzichte van het aantal baanwisselaars.

Per saldo verwachten we in 2022 een duidelijke toename van het totale aanbod op de arbeidsmarkt. Dit is vooral een gevolg van de toenemende krapte op de arbeidsmarkt. Daardoor zal het aantal baanwisselaars stijgen. In de jaren daarna laat het totale aanbod slechts kleine veranderingen zien (figuur 2).

Inleiding

Een van de taken van SBB is om informatie over de aansluiting tussen het middelbaar beroepsonderwijs en de arbeidsmarkt te leveren. Een belangrijk voorbeeld hiervan is Kans op werk. Het belangrijkste doel van Kans op werk is om de mogelijkheden van een gediplomeerde mbo schoolverlater op de arbeidsmarkt in beeld te brengen: wat zijn voor een mbo-student de mogelijkheden om een baan te vinden op het niveau en in het verlengde van de gevolgde beroepsopleiding?

De kans op werk is zowel voor studenten, voor scholen als voor het bedrijfsleven relevant:

- Kans op werk helpt *studenten* die een opleiding in het mbo moeten kiezen.
- Kans op werk geeft *scholen* informatie over de behoefte van de arbeidsmarkt aan recent gediplomeerden.
- Het *bedrijfsleven* heeft met Kans op werk een indicatie of er voldoende mbo-gediplomeerden op de arbeidsmarkt beschikbaar komen.

Ook UWV, gemeenten, overheden, beleidsmakers en overige stakeholders behoren tot de doelgroepen van Kans op werk.

De kans op werk is van toepassing op aankomende studenten die het komende studiejaar aan een opleiding beginnen. Kans op werk 2024-2026 betreft dus de kans op werk voor studenten die in het najaar van 2022 met hun studie beginnen. Het toont de kans voor deze studenten om direct na het halen van hun diploma een baan te vinden in het verlengde en op het niveau van hun opleiding:

- voor een tweejarige opleiding gaat het om de kans op werk in 2024,
- voor een driejarige opleiding gaat het om de kans op werk in 2025,
- en voor een vierjarige opleiding gaat het om de kans op werk in 2026.

Deze notitie geeft inzicht in de manier waarop de kans op werk wordt bepaald en in de belangrijkste resultaten van Kans op werk 2024-2026. In hoofdstuk 1 leggen we uit wat de kans op werk is, voor hoeveel studenten we dit berekenen, en hoe we de kans op werk in hoofdlijnen bepalen. De kansen voor 2024-2026 bespreken we in hoofdstuk 2.

De kans op werk hangt af van de verhouding tussen vraag en aanbod:

- De vraag naar gediplomeerde mbo schoolverlaters.
- Het aanbod van mensen die aan deze vraag zouden kunnen voldoen. Dit aanbod bestaat in eerste plaats uit gediplomeerde mbo schoolverlaters, maar hier horen ook andere werkzoekenden bij die voor dezelfde vacatures in aanmerking komen.

Om de berekende kans op werk beter te kunnen begrijpen, helpt het om inzicht te hebben in de onderliggende vraag en aanbod. In hoofdstukken 3 en 4 bespreken we daarom achtereenvolgens de vraag naar mbo schoolverlaters en het aanbod van werkzoekenden op mbo niveau.

Voor de kans op werk voor individuele opleidingen verwijzen we naar de websites van Kiesmbo (www.kiesmbo.nl).

Hoe houdt Kans op werk 2024-2026 rekening met de economische effecten van corona?

Het onderzoek voor Kans op werk 2024-2026 is in 2021 uitgevoerd, dus tijdens de coronapandemie. Voor de macro-economische ontwikkelingen voor de komende jaren zijn we uitgegaan van de CPB juniraming van 2021. In deze ramingen heeft het CPB de verwachte economische gevolgen van de coronapandemie voor de Nederlandse economie doorgerekend. Op deze manier kunnen we rekening houden met de economische gevolgen van de coronapandemie voor Kans op werk 2024-2026.

In het begin van 2022 zijn de verwachtingen voor de Nederlandse economie echter verslechterd ten opzichte van de juniraming van 2021. Dit komt door de snelle toename van het aantal besmettingen in het najaar van 2021 en vooral door de opkomst van de omikron-variant en de daaruit voortvloeiende extra beperkingen. Met name voor de sectoren die rond de jaarwisseling 2021/2022 weer met een lockdown te maken hadden (vooral horeca en cultuur) kan dit betekenen dat de sectorale prognoses die we voor Kans op werk 2024-2026 hebben gemaakt, te positief zijn. Ook is geen rekening gehouden met de gevolgen van de Russische inval in Oekraïne.

Verder is het goed om te realiseren dat voor Kans op werk 2024-2026 alleen de middellangetermijn effecten van de coronacrisis een rol spelen. De kans op werk hangt immers niet af van de situatie op de arbeidsmarkt in 2021 of 2022, maar van de arbeidsmarktsituatie in 2024 (voor tweejarige opleidingen), 2025 (voor driejarige opleidingen) of 2026 (voor vierjarige opleidingen).

1. Een korte uitleg over Kans op werk

1.1 Wat is de kans op werk?

De kans op werk die SBB jaarlijks publiceert, geeft aan hoe makkelijk of moeilijk het voor een gediplomeerd mbo schoolverlater zal zijn om binnen een jaar na afstuderen werk te vinden op het niveau en in het verlengde van de gevolgde opleiding.

De kans op werk is van toepassing op studenten die het komende studiejaar aan een opleiding beginnen en deze afronden na de gemiddelde studieduur. Voor studenten die in 2022 aan een driejarige opleiding zijn begonnen, nemen we bijvoorbeeld aan dat ze na drie jaar (in 2025) hun opleiding afronden. De kans op werk geeft dan weer hoe makkelijk of moeilijk het zal zijn voor deze studenten om tussen 2025 en 2026 een baan te vinden (op het niveau en in het verlengde van de opleiding die ze gevolgd hebben).

Elk jaar berekenen we de kans op werk in een standaard cyclus, die van het voorjaar tot het najaar loopt. We streven er naar om de resultaten in november op de SBB website te publiceren. De cijfers voor Kans op werk 2024-2026 zijn in 2021 berekend¹, begin februari 2022 op [KiesMBO.nl](https://www.kiesmbo.nl) gepubliceerd, en staan het grootste deel van 2022 (tot de volgende update) op de website.

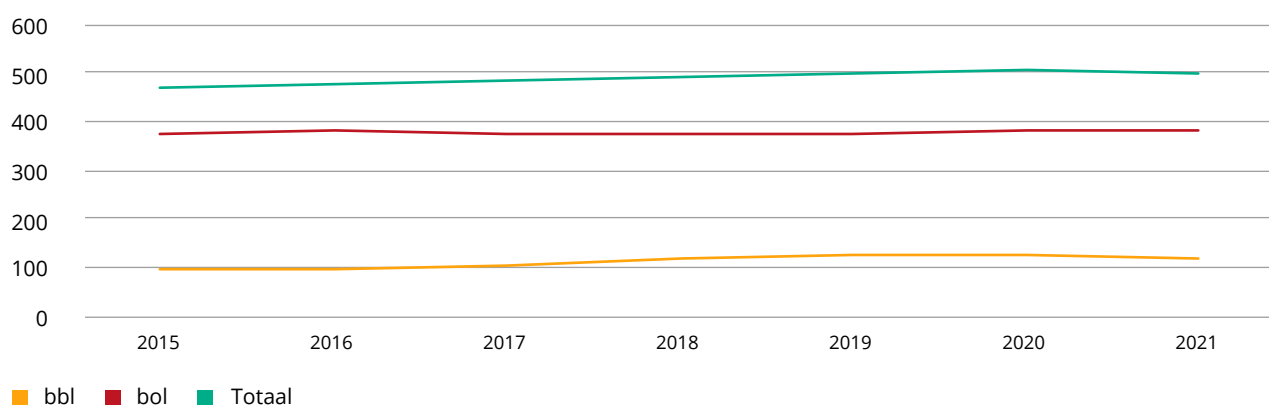
Nederland telt ongeveer een half miljoen mbo-studenten

De kans op werk is niet alleen voor beginnende studenten relevant, maar ook voor mbo-studenten die al staan ingeschreven. In 2021 stonden ongeveer 500.000 studenten bij een mbo-opleiding ingeschreven. Het grootste deel hiervan volgt een bol opleiding. Het aantal mbo-studenten dat bij een bol-opleiding staat ingeschreven is sinds 2015 behoorlijk constant. Het aantal ingeschreven bbl-studenten is tot en met 2019 gestegen, maar blijft sindsdien ook min of meer constant (figuur 3).

Kans op werk voor mbo opleidingen uit 8 sector-kamers²

Mbo-studenten kunnen kiezen uit 442 verschillende opleidingen. Om een beeld te krijgen van het soort beroepen waar deze opleidingen voor opleiden, kijken we naar de verdeling van de opleidingen over sector-kamers. Een sectorkamer bestaat uit een aantal vertegenwoordigers uit het beroepsonderwijs en het bedrijfsleven, die sectorspecifieke afspraken maken over kwalificeren en examineren, beroepspraktijkvorming en doelmatigheid van alle opleidingen die voor die sector(kamer) relevant zijn. Er zijn acht verschillende sectorkamers. Het aantal opleidingen varieert behoorlijk per sectorkamer, van 16 opleidingen

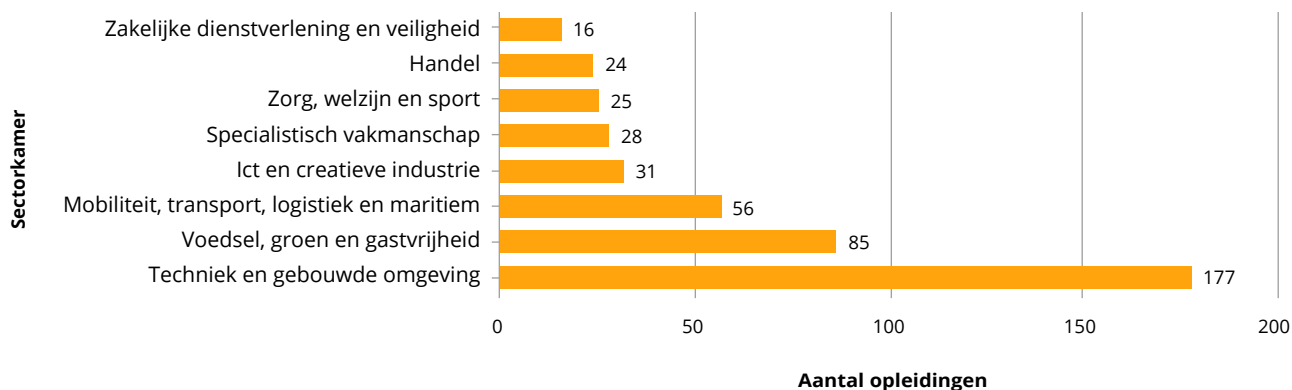
Figuur 3 **Aantal ingeschreven studenten mbo, 2015-2021, x 1.000**

Bron: SBB, gebaseerd op referentieraming

1 2021 geldt daarom als het basisjaar voor Kans op werk 2024-2026. Het basisjaar is het meest recente jaar waarover (deels) gegevens beschikbaar zijn.
2 Binnen SBB zijn alle mbo-opleidingen ingedeeld in een sectorkamer. In de sectorkamers komen sectorale vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en het beroepsonderwijs samen. Om te zorgen dat zoveel mogelijk branches en scholen hun ontwikkelingen en deskundigheid inbrengen, laat elke sectorkamer zich voeden door marktsegmenten. Met elkaar adviseren zij het bestuur van SBB.

Figuur 4 **Aantal opleidingen Kans op werk 2024-2026, naar sectorkamer**

Bron: SBB

voor de sectorkamer 'Zakelijke dienstverlening en veiligheid' tot 177 opleidingen voor de sectorkamer 'Techniek en gebouwde omgeving' (figuur 4).

1.2 Hoe wordt de Kans op werk bepaald?

De kans op werk wordt bepaald door de verwachte vraag naar schoolverlaters met een specifieke opleiding in een bepaald jaar te vergelijken met het verwachte aanbod van schoolverlaters met die opleiding in dat jaar³. De resulterende kans op werk geven we via een vijfpuntsschaal weer: de kans op werk is goed, ruim voldoende, voldoende, matig of gering. Een goede kans op werk betekent dus dat we voor over 2, 3 of 4 jaar relatief veel passende baanopeningen voor de desbetreffende opleiding verwachten. Er zijn dan relatief veel vacatures ten opzichte van het aantal gediplomeerden dat instroomt op de arbeidsmarkt. Een geringe kans op werk daarentegen betekent dat we voor over 2, 3 of 4 jaar weinig passende vacatures voor de desbetreffende opleiding verwachten. Bij een voldoende kans is er een balans in het aantal vacatures en gediplomeerden.

De kans op werk wordt per opleiding zowel op landelijk niveau bepaald als voor de afzonderlijke UWV-arbeidsmarktregio's⁴. De regionale kans op werk geldt voor de regio waar studenten wonen en bedrijven zijn gevestigd. De locatie van de mbo-instelling waar deze studenten studeren, speelt hierbij geen rol. Het is daarom voor mbo-instellingen van belang om bij een analyse alle regio's te betrekken uit het verzorgingsgebied waar de studenten wonen die de desbetreffende opleiding volgen.

Bij de interpretatie van Kans op werk moet altijd met de volgende aspecten rekening gehouden worden:

- Het gaat om het vinden van een baan in het verlengde van de opleiding. Dit is specifiek dan de kans op het vinden van een baan in het algemeen of op het eigen mbo niveau.
- Het gaat om het vinden van een baan tegen de tijd dat de opleiding is afgerond. Dit betreft dus niet het huidige jaar, maar (afhankelijk van de duur van de opleiding) over 2, 3 of 4 jaar.

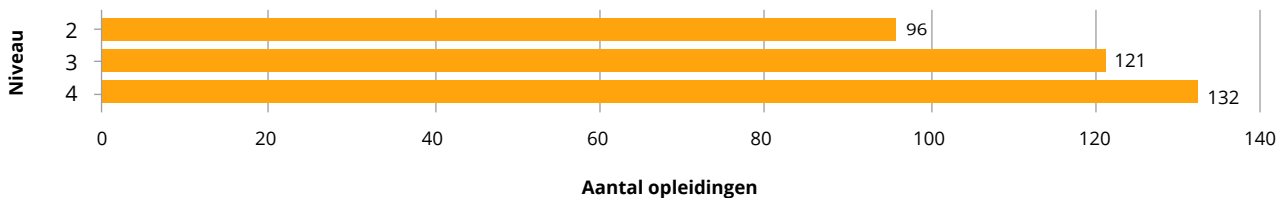
1.3 Voor welke opleidingen wordt de kans op werk bepaald?

In het centraal register beroepsopleidingen (Crebo) worden alle (door de minister van OCW) goedgekeurde opleidingen bijgehouden. Deze opleidingen worden ook wel kwalificaties genoemd, en elke kwalificatie heeft zijn eigen crebonummer. Dit register verandert continu. Elk jaar komen er nieuwe opleidingen bij en kunnen opleidingen verwijderd worden die niet meer worden gegeven. Als de inhoud (en exameneisen) van een opleiding sterk verandert, dan wordt de veranderde opleiding als een nieuwe opleiding gezien (met een bijbehorend nieuw crebonummer). De lijst van opleidingen waarvoor de kans op werk wordt bepaald, moet daarom jaarlijks worden aangepast.

³ Hoe de verwachte vraag en het verwachte aanbod worden bepaald, leggen we in de bijlage uit.

⁴ In 2022 zijn er 35 UWV arbeidsmarktregio's.

Figuur 5 **Aantal opleidingen Kans op werk 2024-2026, naar niveau**

Bron: SBB

De meeste mbo opleidingen zijn van niveau 4

We willen de kans op werk bepalen voor alle opleidingen die resulteren in een startkwalificatie. Dit zijn alle opleidingen op mbo niveau 2, 3 of 4. Voor Kans op werk 2024-2026 hebben we uiteindelijk voor 349 verschillende opleidingen de kans op werk in kaart gebracht (zie figuur 5). Opleidingen op niveau 1 (de entree-kwalificaties) leiden niet tot een startkwalificatie op, maar bereiden studenten voor op een opleiding op een hoger niveau. Voor opleidingen op niveau 1 bepalen we de kans op werk daarom niet.

1.4 Kans op werk niet voor alle opleidingen gepubliceerd

Om een betrouwbare prognose van de kans op werk te kunnen maken, moeten we voldoende gegevens beschikbaar hebben. Dit betekent onder andere, dat een opleiding voldoende gediplomeerden moet hebben en dat er voldoende vacatures voor gevonden moeten worden. Sommige opleidingen zijn zo nieuw en/of zo klein dat we geen betrouwbare prognose van de kans op werk kunnen maken⁵. Zo zijn er 42 nieuwe (of als nieuw behandelde) opleidingen waarvoor het door het ontbreken van gegevens niet mogelijk is de kans op werk te berekenen volgens de standaard methodiek. Omdat de opleidingen door onderwijs en bedrijfsleven zijn ontwikkeld omdat er een vraag is op de arbeidsmarkt, staat de kans op werk voor deze opleidingen op 'voldoende'. Uiteindelijk blijven er 93 opleidingen over waarvoor de kans op werk niet is bepaald⁶ vanwege kleine aantallen gediplomeerden en/of vacatures. (zie tabel 3). Om toch inzicht te kunnen bieden, voegen we een inhoudelijke toelichting toe op basis van de input van experts. Vooral voor opleidingen uit de sectorkamer Specialistisch vakmanschap wordt de kans op werk relatief vaak niet bepaald.

Tabel 3 **Aantal opleidingen waarvoor de kans op werk niet bepaald is, Kans op werk 2024-2026, naar sectorkamer**

Sectorkamer	Aantal opleidingen aantal	%
Handel	4	17%
Zakelijke dienstverlening en veiligheid	0	0%
Specialistisch vakmanschap	17	61%
Zorg, welzijn en sport	2	8%
Ict en creatieve industrie	8	26%
Mobiliteit, transport, logistiek en maritiem	11	20%
Voedsel, groen en gastvrijheid	13	15%
Techniek en gebouwde omgeving	38	21%
Totaal	93	21%

Bron: SBB

⁵ In bijlage 5 (confrontatie van de prognoses) staat uitgelegd wanneer dit het geval is.

⁶ Dit zijn vooral kleine opleidingen, maar er zijn ook enkele zogeheten bijzondere opleidingen (zoals praktijkopleider, mbo-instructeur en vakman/ondernemer). Dit zijn opleidingen waarvoor de methodiek van Kans op werk niet geschikt is.

2. De kans op werk

2.1 Kans op werk in vijf niveaus

Bijna 9 van de 10 opleidingen hebben een voldoende, ruim voldoende of goede kans op werk

Voor 349 verschillende opleidingen hebben we uitspraken gedaan over de kans op werk. We gebruiken hiervoor een indeling in vijf niveaus. Voor de meeste opleidingen is de kans op werk voldoende⁷, ruim voldoende of goed, slechts 5% van de opleidingen bij Kans op werk 2024-2026 hebben een geringe kans op werk (tabel 4).

Tabel 4 Resultaten Kans op werk 2024-2026: aantal opleidingen per typering

Typering Kans op werk	Aantal opleidingen	
	aantal	%
Gering	16	5%
Matig	27	8%
Voldoende	82	23%
Ruim voldoende	102	29%
Goed	122	35%
Totaal	349	100%

Bron: SBB

De helft van de gediplomeerde mbo-studenten volgde een opleiding met een ruim voldoende of goede kans op werk

Niet elke opleiding heeft evenveel studenten, het is daarom relevanter om te kijken naar het aantal mbo-studenten aan opleidingen met een geringe, matige, voldoende, ruim voldoende of goede kans op werk. Als indicator voor het aantal studenten gebruiken we hier het aantal studenten dat in 2021 een mbo diploma haalde. Dan blijkt dat ruim de helft van de in 2021 gediplomeerde studenten een opleiding heeft gevolgd met een ruim voldoende of goede kans op werk (tabel 5). Verder heeft ruim een kwart (27%) van de gediplomeerden een opleiding met een voldoende kans op werk afgerond. De overige 23% van de gediplomeerden heeft een opleiding met een matige of geringe kans op werk afgerond.

Tabel 5 Resultaten Kans op werk 2024-2026: aantal gediplomeerden 2021 per typering, en aantal gediplomeerden op zoek naar werk*

Typering Kans op werk	aantal gediplomeerden		aantal gediplomeerden op zoek naar werk**	
	aantal	%	aantal	%
Gering	11,4	11%	4,7	14%
Matig	13,0	12%	4,8	14%
Voldoende	29,3	27%	10,9	33%
Ruim voldoende	32,4	32%	9,0	27%
Goed	22,3	21%	4,0	12%
Totaal*	108	100%	33,5	100%

*Dit betreft het totaal aantal mbo-ge-diplomeerden van een opleiding waarvan de typering bekend is. Van alle ruim 111.300 mbo-ge-diplomeerden van 2021 haalde 2,6% een diploma van een opleiding waarvan de typering niet bekend is.

**Het totaal aantal gediplomeerden minus het aantal dat doorstroomt naar een andere opleiding, blijft werken bij het leerbedrijf, zich vestigt als zzp-er of iets anders gaat doen

Bron: SBB

2.2 De ontwikkeling van de kans op werk

Voor 2 op de 3 opleidingen is de kans op werk gelijk gebleven

De arbeidsmarkt is continu in beweging. Dit geldt zeker voor de huidige periode. In de zomer van 2020 waren de verwachtingen voor de economische ontwikkeling bijvoorbeeld veel negatiever dan een jaar later⁸. De prognoses voor de vraag naar gediplomeerden van het mbo zijn daarom nu positiever dan een jaar geleden. In hoofdstuk 3 gaan we hier verder op in. Dit wil echter niet zeggen dat de kans op werk hierdoor automatisch veel positiever is dan die uit de vorige meting. Ondanks de grote veranderingen in de (verwachtingen over) de arbeidsmarkt in de afgelopen periode, blijkt dat voor twee op de drie opleidingen de kans op werk hetzelfde is gebleven.

7 Voor 40 van de 82 opleidingen met typering voldoende geldt dat deze typering door de kans op werk methodiek is bepaald. De overige 42 opleidingen met typering voldoende zijn nieuwe opleidingen waarvoor nog geen prognoses gemaakt kunnen worden. SBB heeft besloten om de kans op werk voor deze opleidingen vooralsnog als voldoende te typeren. Zie paragraaf 1.4.

8 In de zomer van 2020 is het onderzoek voor Kans op werk 2023-2025 uitgevoerd, in de zomer van 2021 is het onderzoek voor Kans op werk 2024-2026 uitgevoerd.

De meest stabiele sectorkamers zijn Zakelijke dienstverlening en veiligheid, en ICT en creatieve industrie. Voor bijna 4 op de 5 opleidingen uit deze sectorkamers geldt dat de kans op werk niet is veranderd. Voor de andere sectorkamers geldt dat er meer veranderingen zijn geweest in de typering van de opleidingen. Over het algemeen zijn er meer opleidingen waarvoor de kans op werk is verbeterd, dan waarvoor de kans op werk is verslechterd. Dit geldt met name voor de sectorkamers Handel (voor 50% van de opleidingen is de kans op werk toegenomen) en Zorg, welzijn en sport (voor 42% van de opleidingen is de kans op werk toegenomen). Dit is consistent met het beeld dat de prognoses voor de vraag naar mbo schoolverlaters nu beter zijn dan een jaar geleden.

Als we nog wat verder terug kijken, dan zien we dat de verschillen in typering tussen Kans op werk 2024-2026 en Kans op werk 2023-2025 minder groot zijn dan de verschillen tussen de twee voorgaande edities van Kans op werk⁹. We denken dan ook niet dat er sprake is van een trendbreuk in de typering van de verschillende opleidingen.

⁹ In de publieksrapportage over KOW2023-2025 is een vergelijking gemaakt tussen de resultaten van Kans op Werk 2022-2024 en Kans op Werk 2023-2025. Toen bleek dat 55% van de onderzochte kwalificaties in beide edities van Kans op werk dezelfde typering had gekregen.

3. De vraag naar gediplomeerden van het mbo

De kans op werk die we in het vorige hoofdstuk hebben besproken, hangt af van de verhouding tussen vraag en aanbod. Om de berekende kans op werk beter te kunnen begrijpen, helpt het om inzicht te hebben in de onderliggende vraag en aanbod. In dit hoofdstuk bespreken we daarom de vraag naar gediplomeerden van het mbo: wat is de vraag naar mbo-gediplomeerden in het basisjaar, en hoe verwachten we dat deze vraag zich gaat ontwikkelen? Het aanbod van gediplomeerden (en andere werkzoekenden) op mbo niveau bespreken we in hoofdstuk 4.

3.1 De vraag naar gediplomeerden van het mbo in het basisjaar

Aantal vacatures voor mbo-gediplomeerden in twee jaar met 20% gedaald

In 2019 waren er nog ruim 350.000 vacatures voor banen voor meer dan twaalf uur per week, die geschikt waren voor mbo-gediplomeerden. Door de uitbraak van de coronapandemie daalde dit in 2020 met ruim 50.000 vacatures naar net geen 295.000 vacatures. Deze daling zette in 2021 door, naar 281.000 vacatures voor banen voor meer dan twaalf uur per week, die geschikt waren voor mbo-gediplomeerden. Dit komt neer op een daling van ruim 20% in twee jaar tijd.

De vraag naar gediplomeerden van het mbo in 2021 is gebaseerd op gegevens van de vacaturespider Jobfeed. Jobfeed registreert en verzamelt dagelijks alle vacatures die online verschijnen. Ook registreert Jobfeed specifieke kenmerken van elke vacature, zoals de functie en het gevraagde opleidingsniveau.

Niet iedereen die aan een nieuwe baan begint, wordt echter via een externe vacature geworven. Sollicitanten kunnen een open sollicitatie doen, werknemers kunnen bekenden informeren over nieuwe baankansen, bbl studenten kunnen doorstromen naar een regulier arbeidscontract, etc. We noemen dit de 'niet-extern geworven vacatures'. Om een goed beeld te krijgen van het totaal aantal vacatures (voor banen van meer dan 12 twaalf uur per week) op mbo niveau in een bepaald jaar, houden we ook rekening met het aantal niet-extern geworven vacatures. In 2021 zijn er naar schatting ongeveer 167.000 niet-extern geworven vacatures geweest¹⁰. Dit is 29% van het totaal aantal vacatures in 2021 (dit percentage is de laatste drie jaar constant gebleven).

Iets minder dan de helft van alle (extern en niet-extern geworven) vacatures is geschikt voor schoolverlaters. Als we ook hiervoor corrigeren, dan vinden we de aantallen vacatures waar we deze paragraaf mee zijn begonnen (zie ook tabel 6).

Tabel 6 Aantallen vacatures in 2019, 2020 en 2021, aantal x 1.000

Basis-jaar	Extern geworven vacatures op mbo niveau	Externe geworven vacatures op mbo niveau, voor meer dan twaalf uur/week	Extern geworven plus niet-extern geworven vacatures op mbo niveau, voor meer dan twaalf uur/week	Extern geworven plus niet-extern geworven vacatures op mbo niveau, voor meer dan twaalf uur/week, geschikt voor mbo schoolverlaters
2021	492,5	417,6	585,0	281,0
2020	532,4	448,9	632,9	294,5
2019	644,4	539,9	762,0	354,4

Cijfers voor het basisjaar 2021 zijn berekend in Kans op werk 2024-2026, cijfers voor het basisjaar 2020 zijn berekend in Kans op werk 2023-2025 en cijfers voor het basisjaar 2019 zijn berekend in Kans op werk 2022-2024.

Bron: SBB

¹⁰In bijlage 5 (correcties op het aantal externe vacatures per opleiding) leggen we uit op welke manier we dit hebben bepaald.

Zoals gezegd is het aantal vacatures voor banen voor meer dan twaalf uur per week die geschikt zijn voor gediplomeerden van het mbo, in 2021 lager dan in 2020. Deze daling komt vooral door een daling van het totaal aantal (extern geworven) vacatures op mbo niveau. Veranderingen in het aandeel niet-extern geworven vacatures, in het aandeel vacatures voor banen van meer dan twaalf uur per week en in het aandeel vacatures dat geschikt is voor schoolverlaters spelen een veel minder grote rol¹¹.

Voor sommige opleidingen zijn de veranderingen groter dan voor andere opleidingen

Deze daling in het aantal vacatures geldt overigens niet voor alle opleidingen. Voor de 173 grootste opleidingen¹² hebben we het totaal aantal vacatures¹³ volgens Kans op werk 2024-2026 (in basisjaar 2021)

vergeleken met het totaal aantal vacatures volgens Kans op werk 2023-2025 (in basisjaar 2020). Voor 74 van deze opleidingen geldt dat het aantal vacatures in het basisjaar 2021 hoger is dan in het basisjaar 2020. Voor tien opleidingen geldt zelfs dat het aantal vacatures meer dan verdubbeld is. Daar staat tegenover dat er zeven opleidingen zijn waarvoor geldt dat het aantal vacatures in basisjaar 2021 meer dan gehalveerd is ten opzichte van basisjaar 2020. Een overzicht van deze opleidingen staat in tabel 7. Deze verschillen hebben te maken met verschillen in het aantal vacatures dat online is gepubliceerd, verschillen in het aantal niet-extern geworven vacatures, of met verschillen in het aandeel vacatures dat betrekking heeft op banen voor meer dan twaalf uur of dat geschikt is voor schoolverlaters.

Tabel 7 Opleidingen waarvoor het aantal vacatures in het basisjaar* van Kans op werk 2024-2026 meer dan verdubbeld of meer dan gehalveerd is ten opzichte van het aantal vacatures in het basisjaar van Kans op werk 2023-2025

Meer dan verdubbeld		Meer dan gehalveerd	
Crebonr.	omschrijving	Crebonr.	omschrijving
25133	Assistent-manager internationale handel	25371	Logistiek medewerker
25137	Vestigingsmanager groothandel	25372	Logistiek teamleider
25269	Eerste monteur laagspanningsdistributie	25687	Fashion designer
25646	Leidinggevende leisure & hospitality	25647	Leidinggevende travel & hospitality
25184	Manager/ondernemer horeca	25337	Procesoperator A
25607	Medewerker ICT support	25649	Zelfstandig medewerker travel & hospitality
25185	Meewerkend horeca ondernemer	25132	(Junior) accountmanager
25303	Operator C		
25338	Procesoperator B		
25617	Opzichter/uitvoerder groene ruimte		

Aantal vacatures: het aantal interne en externe vacatures op mbo niveau, voor meer dan 12 uur per week, geschikt voor mbo schoolverlaters.

*Het basisjaar voor Kans op werk 2024-2026 is 2021, het basisjaar voor Kans op werk 2023-2025 is 2020.

Bron: SBB

¹¹Dat komt omdat deze aandelen de laatste drie jaar nauwelijks zijn veranderd.

¹²Dit zijn alle opleidingen waarvoor zowel voor Kans op werk 2023-2025 als Kans op werk 2024-2026 de kans op werk is bepaald, waarvoor in 2021 meer dan 50 studenten hun diploma haalden en waarvoor minstens 50 vacatures beschikbaar waren die geschikt waren voor mbo schoolverlaters. Voor deze opleidingen zijn de aantallen vacatures volgens Kans op werk 2024-2026 (in basisjaar 2021) vergeleken met de aantallen vacatures volgens Kans op werk 2023-2025 (in basisjaar 2020).

¹³Interne en externe vacatures op mbo niveau, voor meer dan twaalf uur/week, geschikt voor mbo schoolverlaters.

3.2 Verwachte ontwikkeling van de vraag naar gediplomeerden van het mbo

Voor Kans op werk bepalen we per opleiding, en per jaar, in welke mate de vraag zal toe- of afnemen. Dit doen we in drie stappen: eerst bepalen we de macro-economische ontwikkelingen (zoals productie en werkgelegenheid), daarna maken we een prognose van de ontwikkeling van het aantal vacatures per sector, en tot slot bepalen we de verwachte ontwikkeling voor elke opleiding.

Na sterke krimp door coronapandemie wordt nu sterke groei verwacht

De uitbraak van de coronapandemie in de winter van 2019/2020 heeft wereldwijd niet alleen grote medische en maatschappelijke gevolgen gehad, maar ook grote economische gevolgen. In Nederland daalde het bruto binnenlands product in 2020 met bijna 4%, de sterkste daling sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. Het aantal gewerkte uren daalde zelfs nog iets meer, maar dankzij de verschillende overheidsmaatregelen nam het aantal banen van werknemers in 2020 minder sterk af. In 2021 volgde een duidelijk herstel. Vlak voor de nieuwe beperkingen in december 2021 ingingen,

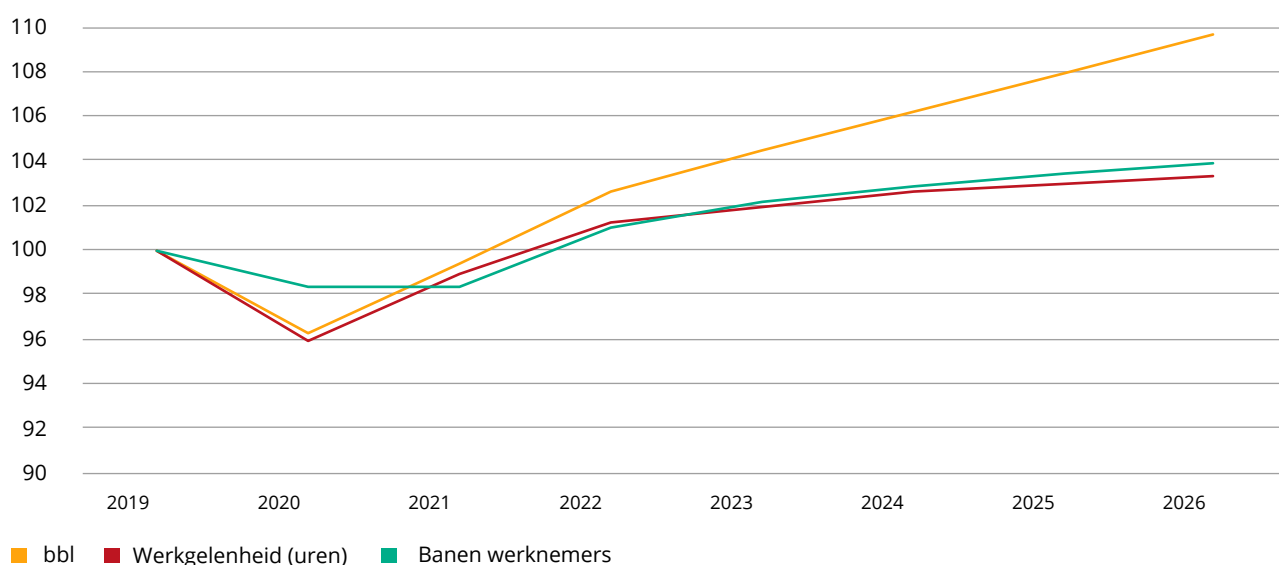
rapporteerde het CBS zelfs dat de economie in het derde kwartaal van 2021 vrijwel overal in Nederland weer op (of zelfs boven) het niveau van voor de coronapandemie zat¹⁴. We verwachten dat deze groei zich in 2022 doorzet. Ook in 2023 t/m 2026 zal de economie groeien, maar wel minder hard dan in 2022 (figuur 6).

Volgens de modelprognoses die we voor Kans op werk 2024-2026 hebben gemaakt, zou het aantal banen van werknemers in 2021 min of meer gelijk blijven en in 2022 een sterk herstel laten zien. Voorlopige cijfers van het CBS laten zien dat het aantal banen van werknemers zich al in het tweede en derde kwartaal van 2021 begon te herstellen¹⁵. Cijfers over het vierde kwartaal van 2021 (waarin in december een nieuwe lockdown inging) waren nog niet beschikbaar toen deze notitie werd geschreven.

Vacaturegraad daalt in 2020 en herstelt zich in 2022

Het aantal vacatures wordt niet alleen door het aantal banen van werknemers bepaald, maar ook door de vacaturegraad. Dit is de verhouding tussen het aantal banen van werknemers en het aantal openstaande vacatures.

Figuur 6 **Ontwikkeling bruto binnenlands product (BBP), gewerkte uren en banen werknemers 2019 - 2026 (geïndexeerd, niveau 2019 = 100)**

Bron: CPB (2019 – 2022) en Panteia (2023 – 2026)

¹⁴Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/50/economie-in-bijna-alle-regio-s-boven-niveau-van-voor-coronacrisis>. Geraadpleegd op 10 februari 2022.

¹⁵Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/84166NED>. Geraadpleegd op 10 februari 2022.

De economische krimp heeft in 2020 niet alleen voor een daling van het aantal banen van werknemers gezorgd, maar daarnaast ook voor een daling van de vacaturegraad. Volgens de modelprognoses die we voor Kans op werk 2024-2026 hebben gemaakt, zal de vacaturegraad in 2021 nog op dat lage niveau blijven, maar in 2022 een sterk herstel laten zien. Dit is hetzelfde patroon als we voor de ontwikkeling van het aantal banen van werknemers voor die jaren verwachten.

Voor 2022 wordt spectaculaire stijging aantal vacatures verwacht

Voor 2022 verwachten we op het moment van publicatie van de kansen zowel een sterke stijging van het aantal banen van werknemers, als van de vacaturegraad. Deze twee stijgingen versterken elkaar, waardoor we voor 2022 een spectaculaire stijging van het aantal vacatures ten opzichte van 2021 verwachten¹⁶. Dit is voor een belangrijk deel een correctie op de sterke daling van het aantal vacatures tussen 2020 en 2021. In 2023 en 2024 zal het aantal vacatures weer dalen, maar de niveaus blijven ver boven het niveau van 2021 liggen. Vanaf 2025 verwachten we weer dat het aantal vacatures jaarlijks zal stijgen. Zoals geschreven in de inleiding is geen rekening gehouden met de gevolgen van de Russische inval in Oekraïne.

De ontwikkelingen verschillen behoorlijk tussen sectoren. Algemeen gesproken valt op dat er sprake is van een verschuiving van de overige sectoren naar de

niet-commerciële sectoren (openbaar bestuur, onderwijs, zorg, cultuur, sport & recreatie, en overige dienstverlening)¹⁷. Het verschil is vooral duidelijk als we het aantal vacatures in 2026 vergelijken met 2019 (het laatste jaar voor de coronapandemie in Nederland toesloeg):

- In de niet-commerciële sectoren zal het aantal vacatures in 2026 naar verwachting 43% gestegen zijn ten opzichte van 2019.
- In de overige sectoren zal het aantal vacatures in 2026 naar verwachting 18% gestegen zijn ten opzichte van 2019.

Deze sectorale verschuivingen komen door twee elkaar versterkende factoren:

- Een verschuiving in de totale werkgelegenheid: het aandeel banen van werknemers van de niet-commerciële sectoren neemt toe van 31,5% in 2019 naar 33,8% in 2026.
- Alle sectoren hebben met vergrijzing te maken, maar de effecten hiervan verschillen tussen de sectoren: bij de niet-commerciële sectoren zorgt de stijging van het aandeel 55-plussers voor een stijging van de vacaturegraad, terwijl het voor de landbouw voor een daling van de vacaturegraad zorgt en voor de overige sectoren niet van invloed is op de vacaturegraad.

In de volgende tabel zien we de aantallen vacatures per sectorkamer. Het betreft hier de aantallen vacatures voor gediplomeerde mbo-verlaters op het niveau en in het verlengde van de kwalificaties.

Tabel 8 Ontwikkeling aantal vacatures voor mbo- gediplomeerden 2021 -2026 X 1.000

sectorkamer	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Techniek en gebouwde omgeving	51,2	94,2	94,8	87,8	87,8	89,0
Mobiliteit, transport, logistiek en maritiem	26,8	52,2	49,7	45,7	45,2	45,2
Zorg, welzijn en sport	56,0	92,9	93,3	93,3	96,9	101,6
Handel	61,4	99,3	97,4	91,3	90,2	61,4
Ict en creatieve industrie	7,9	12,8	12,6	11,7	11,5	11,6
Voedsel, groen en gastvrijheid	48,4	77,1	72,9	68,1	67,5	67,5
Zakelijke dienstverlening en veiligheid	28,1	49,5	49,5	47,6	48,4	49,9
Specialistisch vakmanschap	1,2	1,9	1,9	1,8	1,9	1,9
Totaal	281,0	479,9	472,1	447,3	449,3	457,1

Bron: SBB, 2021

¹⁶Het CBS meldde al in augustus 2021 een recordgroei van het aantal openstaande vacatures (<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/33/meer-vacatures-dan-werklozen-in-tweede-kwartaal>). Het herstel van het aantal vacatures lijkt dus nog wat sneller te gaan dan de modelprognoses voor Kans op werk 2024-2026 hebben aangegeven.

¹⁷Deze verschuiving is overigens al langer aan de gang.

Na vijf jaar is de stijging van het aantal vacatures voor gediplomeerde mbo-schoolverlaters 63%

We verwachten dat het totaal aantal vacatures in 2022 sterk zal stijgen. Hierdoor zal ook de vraag naar gediplomeerden van het mbo (voor banen voor meer dan 12 uur per week) in 2022 sterk stijgen. In 2026 zullen er 457.100 vacatures zijn voor gediplomeerde mbo-schoolverlaters. In 2021 waren dat er 281.000. De stijging is relatief het grootst voor het aantal vacatures in het verlengde van de kwalificaties in de sectorkamer Zorg, welzijn en sport (81%). Daarna volgen Zakelijke diensten en veiligheid (77%) en Techniek en gebouwde omgeving (74%).

Aantal vacatures stijgt het sterkst voor gediplomeerde schoolverlaters van mbo opleidingen op niveau 4

Deze stijging doet zich op alle mbo niveaus voor, maar voor niveau 4 is de stijging nog wat hoger dan voor niveaus 2 en 3¹⁸ (9). Dit geldt niet alleen voor 2022, maar voor alle jaren in de periode 2021 – 2026. De vraag naar mbo-gediplomeerden zal in deze periode voor opleidingsniveau 2 met 52% toenemen, voor niveau 3 met 60%, en voor niveau 4 zelfs met 76%¹⁹.

Het is belangrijk om rekening te houden met het opleidingsniveau, omdat dit mede bepaalt op basis van welk jaar de kans op werk wordt vastgesteld. Kans op werk 2024-2026 gaat immers over de kans op werk voor studenten die in het najaar van 2022 met hun studie beginnen:

- Voor studenten van een tweejarige opleiding, veelal op niveau 2, wordt de kans op werk bepaald door de verwachte vraag en het verwachte aanbod in 2024.
- Voor studenten van een driejarige opleiding, veelal op niveau 3, wordt de kans op werk bepaald door de verwachte vraag en het verwachte aanbod in 2025.
- Voor studenten van een vierjarige opleiding, op niveau 4, wordt de kans op werk bepaald door de verwachte vraag en het verwachte aanbod in 2026.

We laten dit in tabel 9 zien door per opleidingsniveau de verwachte vraag voor het relevante jaar vetgedrukt weer te geven.

Tabel 9 Vraag naar mbo schoolverlaters volgens Kans op werk 2024-2026 naar niveau mbo opleiding, 2021 – 2026, aantal x 1.000

Niveau	2021	2022	2023	2024	2025	2026
2	85,1	144,4	139,6	130,2	129,0	129,3
3	102,6	170,7	168,0	160,1	161,1	163,9
4	93,3	164,9	164,4	157,0	159,2	163,8
Totaal	281,0	479,9	472,1	447,3	449,3	457,1

De vraag staat voor het aantal extern en niet-extern geworven vacatures op mbo niveau, voor meer dan 12 uur/week, geschikt voor mbo schoolverlaters.

Bron: SBB

Vooruitzichten beter dan volgens Kans op werk 2023-2025

Ook de prognoses voor Kans op werk 2023-2025 lieten een daling van het aantal vacatures in 2021 zien, gevolgd door een stijging in 2022 en een daling in 2023 (tabel 10). Deze schommelingen waren echter veel minder groot ingeschat dan bij Kans op werk 2024-2026. Belangrijker nog is het verschil op langere termijn: volgens Kans op werk 2023-2025 zou er in 2024 en 2025 een vraag naar ongeveer 294.000 mbo schoolverlaters zijn, terwijl dit er volgens Kans op werk 2024-2026 tussen de 447.000 en 449.000 zullen zijn. Dit is een erg groot verschil. Dit komt omdat in de zomer van 2020 (toen de prognoses voor Kans op werk 2023-2025 werden opgesteld), de verwachtingen van het CPB voor de Nederlandse economie veel negatiever waren dan in de zomer van 2021 (toen de prognoses voor Kans op werk 2024-2026 werden opgesteld)²⁰.

¹⁸Voor niveau 4 stijgt het aantal vacatures in 2022 met 77%. Voor niveaus 2 en 3 zijn de stijgingen 70% resp. 66%.

¹⁹Een belangrijke verklaring voor deze sterke stijgingen, is dat het aantal vacatures in 2021 door de economische impact van de coronapandemie erg laag is. Als we naar de periode 2022-2026 zouden kijken, zou een heel ander beeld ontstaan: dan zou de vraag voor alle opleidingsniveaus afnemen in plaats van toenemen.

²⁰Voor Kans op werk 2023-2025 zijn we uitgegaan van de juniraming van CPB van 2020. Deze was vlak na de uitbraak van het coronavirus gemaakt. Voor Kans op werk 2024-2026 hebben we de juniraming van CPB van 2021 gebruikt, waarvan de prognoses beduidend positiever waren dan die van een jaar daarvoor.

Tabel 10 Vraag naar mbo schoolverlaters volgens Kans op werk 2023-2025 naar niveau mbo opleiding, 2020 – 2025, aantal x 1.000

Niveau	2020	2021	2022	2023	2024	2025
2	81,2	71,0	87,1	83,0	81,0	80,5
3	101,8	85,8	107,1	102,8	101,3	101,7
4	111,5	94,1	118,7	113,5	111,5	111,7
Totaal	294,5	250,9	312,9	299,3	293,7	293,9

De vraag staat voor het aantal extern en niet-extern geworven vacatures op mbo niveau, voor meer dan 12 uur/week, geschikt voor mbo schoolverlaters.

Bron: SBB

In hoofdstuk 2 hebben we besproken dat de Kans op werk 2024-2026 vaak hetzelfde of iets beter is dan de Kans op werk 2023-2025. De cijfers van deze paragraaf laten zien dat dit deels komt omdat de vraag naar gediplomeerde mbo schoolverlaters sterk is toegenomen (in vergelijking met Kans op werk 2023-2025).

4. Het aanbod van werkzoekenden op mbo niveau

4.1 Het aanbod van werkzoekenden: meer dan alleen mbo schoolverlaters

We bepalen de kans op werk door de vraag naar mbo schoolverlaters te vergelijken met het aanbod ervan. Met de vraag naar mbo schoolverlaters bedoelen we de behoefte van bedrijven aan mensen die het niveau en de werkervaring van mbo schoolverlaters hebben. Dit is niet beperkt tot mbo schoolverlaters. Net zo geldt dat we voor het aanbod niet alleen kijken naar het aanbod van mbo schoolverlaters, maar ook naar het aanbod van andere groepen die met mbo schoolverlaters om deze banen kunnen concurreren. Het aanbod van werkzoekenden op mbo niveau bestaat uit de volgende drie groepen:

- Recent gediplomeerde mbo-studenten die instromen op de arbeidsmarkt. Dit zijn alle mbo-studenten die in een jaar hun diploma halen en daarna op zoek gaan naar een baan²¹.
- Baanwisselaars (werkende werkzoekenden).
- Overige werkzoekenden (mensen die een WW-uitkering ontvangen en korter dan een half jaar bij UWV staan ingeschreven)²².

In paragraaf 4.2 bespreken we het aanbod van mbo schoolverlaters in het basisjaar, en in paragraaf 4.3 het overige aanbod van werkzoekenden in dat jaar. In paragraaf 4.4 komen de prognoses aan bod.

4.2 Het aanbod van mbo schoolverlaters in het basisjaar

30% van de gediplomeerde mbo-studenten gaat op zoek naar werk

In 2021 haalden ongeveer 111.300 mbo-studenten een diploma. Niet alle mbo-studenten gaan na het behalen van hun mbo diploma op zoek naar werk. Een deel van de mbo-studenten gaat bijvoorbeeld doorstuderen. Dat kan zowel binnen het mbo (bijvoorbeeld een opleiding op een hoger niveau in dezelfde richting, of een opleiding in een andere richting) als in het hbo. Verder blijft een deel van de mbo-studenten werken bij het leerbedrijf waar ze stage hebben gelopen. Zij hoeven daardoor na het behalen van hun diploma niet op zoek te gaan naar werk.

In 2021 is uiteindelijk minder dan de helft van alle mbo-studenten die dat jaar hun diploma hebben gehaald, op zoek naar werk gegaan. Deze studenten zijn op de arbeidsmarkt ingestroomd (tabel 11).

Tabel 11 **Aantal mbo-studenten dat in 2021 een diploma haalde en instroomde op de arbeidsmarkt, naar sectorkamer, aantal x 1.000**

Sectorkamer	Gediplomeerde mbo-ers	Instroom mbo-ers op arbeidsmarkt	
		absoluut	relatief
Techniek en gebouwde omgeving	20.7	3.9	12%
Mobiliteit, transport, logistiek en maritiem	7.1	2.7	8%
Zorg, welzijn en sport	39.4	9.2	27%
Handel	12.5	3.3	10%
Ict en creatieve industrie	7.4	3.0	9%
Voedsel, groen en gastvrijheid	18.2	7,7	23%
Zakelijke dienstverlening en veiligheid	5.2	3.2	10%
Specialistisch vakmanschap	0.9	0.2	1%
Totaal	111.3	33,5	100%

De instroom van mbo-ers op de arbeidsmarkt betreft mbo-studenten die in 2021 een diploma haalden.

Bron: SBB

²¹Mbo-studenten die na hun stage bij hun leerbedrijf blijven werken, hoeven niet naar een baan te zoeken. Zij worden daarom niet tot de groep 'instromers op de arbeidsmarkt' gerekend.

²²We gaan ervan uit dat mensen die langer dan een half jaar een WW-uitkering ontvangen minder snel als serieuze concurrent voor mbo schoolverlaters gezien worden.

De instroom op de arbeidsmarkt is relatief het laagst voor studenten 'Techniek en gebouwde omgeving' en 'Zorg, welzijn en sport' (minder dan een kwart van deze studenten stroomt in op de arbeidsmarkt). Dat komt omdat in deze sectoren relatief veel pas afgestudeerde mbo-studenten blijven werken bij het bedrijf waar ze stage hebben gelopen. Voor de overige opleidingen is de relatieve instroom op de arbeidsmarkt hoger, maar er was in 2019 geen enkele sectorkamer waarvan meer dan de helft van afgestudeerde mbo-studenten instroomde op de arbeidsmarkt. Een groot deel van de mbo-studenten studeert dus na het behalen van hun diploma verder, of blijft werken bij het leerbedrijf waar ze stage hebben gelopen.

4.3 Het aanbod van de concurrentie in het basisjaar

Pas afgestudeerde mbo-studenten die instromen op de arbeidsmarkt vormen 20% van het totale aanbod van werkzoekenden op mbo niveau

Pas afgestudeerde mbo-studenten vormen maar een deel van het totale aanbod van werkzoekenden op mbo niveau. In tabel 12 laten we de omvang van de andere twee aanbodcategorieën zien: baanwisselaars (122.600 in 2021) en overige werkzoekenden (19.600 in 2021). Dit aanbod is veel groter dan het aanbod van pas afgestudeerde mbo-studenten dat instroomt op de arbeidsmarkt (33.500 in 2021) (tabel 11). Een belangrijk aandachtspunt daarbij is dat er per opleiding verschillen bestaan in de concurrentie tussen de verschillende aanbodcategorieën: voor sommige opleidingen hebben werkgevers een sterke voorkeur voor schoolverlaters, terwijl voor andere opleidingen er een voorkeur is voor mensen met meer werkervaring²³.

Tabel 12 Aantal baanwisselaars en aantal overige werkzoekenden op mbo niveau in 2021, naar sectorkamer, aantal x 1.000

Sectorkamer	Baan-wisselaars	Overige werk-zoekenden
Techniek en gebouwde omgeving	30.9	4.2
Mobiliteit, transport, logistiek en maritiem	13.9	2.5
Zorg, welzijn en sport	26.0	3.4
Handel	20.5	2.8
Ict en creatieve industrie	4.2	0.9
Voedsel, groen en gastvrijheid	24.0	5.0
Zakelijke dienstverlening en veiligheid	2.4	0.6
Specialistisch vakmanschap	0.6	0.1
Totaal	122.6	19.6

Bron: SBB, CBS en UWV

4.4 Verwachte ontwikkelingen van het aanbod van werkzoekenden op mbo niveau

Daling verwacht van aantal pas gediplomeerde mbo-studenten dat instroomt op de arbeidsmarkt

We verwachten een afname van het aantal mbo-studenten dat elk jaar afstudeert. Voor niveau 4 verwachten we een kleine toename, maar deze is niet zo groot als de verwachte afname voor niveaus 2 en 3 (tabel 13). De instroom van gediplomeerde mbo-studenten op de arbeidsmarkt kent een soortgelijke trend, maar minder sterk (tabel 14).

Tabel 13 Ontwikkeling aantal gediplomeerde mbo-ers, 2021-2026, Kans op werk 2024-2026, aantal x 1.000

Niveau	2021	2022	2023	2024	2025	2026
2	30.8	30.3	28.4	27.6	26.8	26.3
3	27.4	27.4	25.3	25.0	24.7	24.4
4	53.1	52.0	55.8	55.4	55.06	54.5
Totaal	111.3	109.6	109.5	108.0	106.5	105.2

Bron: SBB

²³De indicator Kans op werk houdt rekening met de mate waarin werkgevers een voorkeur hebben voor schoolverlaters ten opzichte van de andere aanbodcategorieën. Zie verder bijlage 5 (correcties op het aantal externe vacatures per opleiding).

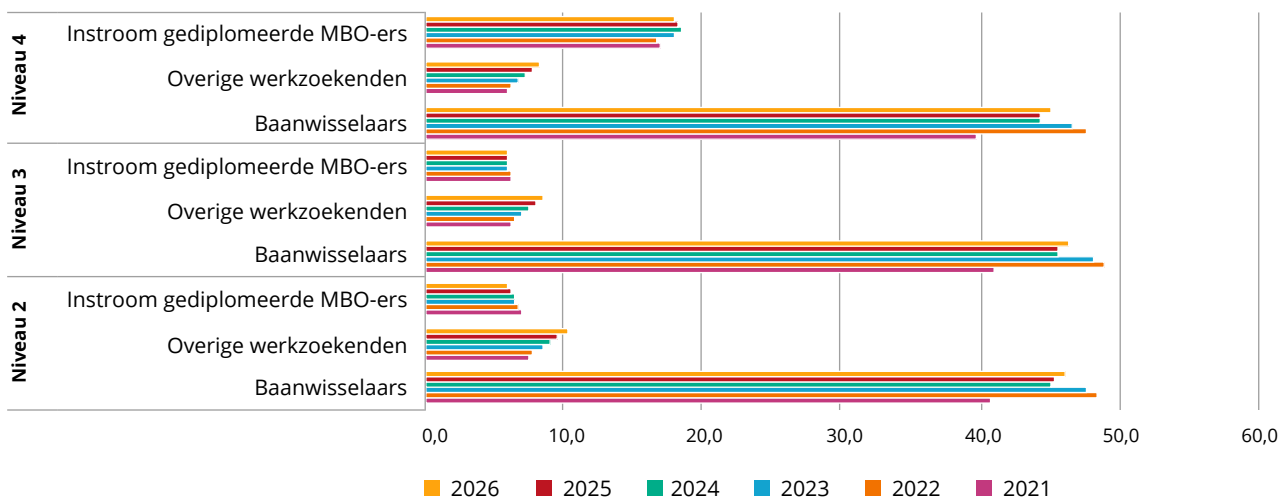
Tabel 14 Ontwikkeling instroom mbo-ers op arbeidsmarkt, 2021-2026, Kans op werk 2024-2026, aantal x 1.000

Niveau	2021	2022	2023	2024	2025	2026
2	7.3	6.8	6.6	6.4	6.1	6.0
3	6.5	6.2	6.1	6.0	6.0	5.9
4	20.2	16.9	18.1	18.8	18.4	18.2
Totaal	34.2	29.9	30.7	31.1	30.4	30.0

Bron: SBB

Als we kijken naar de verwachte ontwikkeling van het aanbod in de overige twee aanbodcategorieën, dan zien we dat het aantal baanwisselaars in 2022 sterk zal toenemen, als gevolg van de aantrekkende economie. Voor 2023 en (vooral) 2024 verwachten we een daling, voor de jaren daarna een lichte stijging (figuur 7). Het aantal overige werkzoekenden zal jaarlijks toenemen, maar blijft laag ten opzichte van het aantal baanwisselaars. Per saldo verwachten we in 2022 een duidelijke toename van het totale aanbod op de arbeidsmarkt. Dit is vooral een gevolg van de toenemende krapte op de arbeidsmarkt (hierdoor zal het aantal baanwisselaars stijgen). In de jaren daarna laat het totale aanbod maar kleine veranderingen zien.

Figuur 7 Ontwikkeling aanbod van werkzoekenden op mbo niveau, 2021-2026, naar niveau en type aanbod, x 1.000

De gegevens in deze tabel betreffen alle opleidingen waar Kans op werk 2024-2026 voor is onderzocht.
Bron: Panteia/Etil

Bijlage: hoe wordt de Kans op werk bepaald?

Sinds het schooljaar 2015-2016 bepalen onderzoeksbureaus Panteia en Etil jaarlijks de Kans op werk, in opdracht van SBB. Deze bijlage beschrijft de methodiek die we hiervoor hebben ontwikkeld.

Begin bij de basis: vraag en aanbod in het uitgangsjaar

Om de Kans op werk te bepalen, vergelijken we de vraag naar personeel en het aanbod van personeel met elkaar. Dit betekent dat we zowel voor vraag als aanbod een prognose maken van de situatie over een aantal jaren.

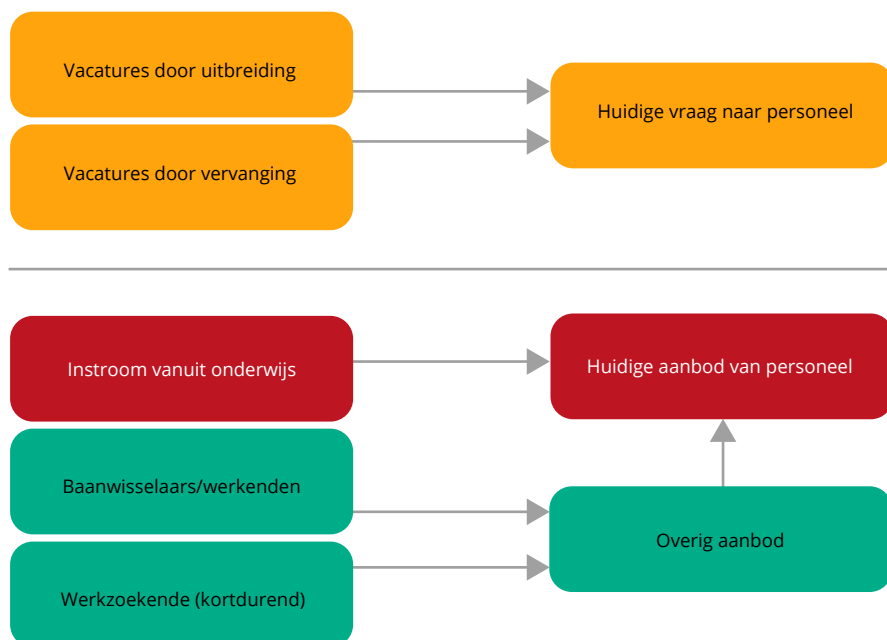
Zowel voor vraag als aanbod geldt dat we hiervoor beginnen bij het huidige jaar. Op basis van verschillende databronnen wordt de huidige vraag naar recent gediplomeerden en het huidige aanbod van recent gediplomeerden en overige werkzoekenden bepaald (zie figuur 8).

Het startpunt voor de huidige vraag is het aantal vacatures voor een beroep in het verlengde en op het niveau van de opleiding, dat geschikt is voor recent gediplomeerden, voor minimaal twaalf uur per week.

De huidige vraag: het aantal externe vacatures

De huidige vraag brengen we in beeld op basis van Jobfeed. De vacaturespider Jobfeed registreert en verzamelt dagelijks alle vacatures die online verschijnen. Ook registreert Jobfeed specifieke kenmerken van elke vacature, zoals de functie waarvoor de vacature is en het gevraagde opleidingsniveau. Om Jobfeed geschikt te maken voor onderzoeksdoeleinden stelt Panteia per kwartaal weegfactoren op, met als richtpunt het totale aantal nieuw ontstane vacatures (zoals vastgesteld door het CBS). Op deze manier tellen we ook vacatures mee die niet via internet gemeld worden, maar waarvoor wel extern wordt geworven.

Figuur 8 Methodiek Kans op werk: huidige vraag en aanbod

Bron: Panteia/Etil

Verdeling van externe vacatures over opleidingen

Vacatures in Jobfeed kunnen aan verschillende beroepen worden toegekend. Jobfeed heeft hiervoor een beroepenindeling met ruim 5.000 functienamen. Voor Kans op werk hebben we echter een indeling van vacatures naar opleidingen nodig. In samenwerking met de adviseurs van het SBB team Kwalificeren en examineren stellen we daarom jaarlijks vast welke functienamen bij welke opleidingen behoren. Op deze manier kunnen we de vacatures in Jobfeed ook naar opleiding (en het gevraagde opleidingsniveau) indelen.

Correcties op het aantal externe vacatures per opleiding

Voor Kans op werk zijn alleen vacatures relevant voor banen van meer dan twaalf uur per week, die geschikt zijn voor mbo schoolverlaters. We moeten het totaal aantal vacatures hiervoor corrigeren. Ook corrigeren we per opleiding voor het aandeel nieuw ingestroomde werknemers waarvoor geen externe werving heeft plaatsgevonden. Deze correcties voeren we uit door drie correctiefactoren te berekenen die per opleiding kunnen verschillen. We berekenen deze drie correctiefactoren op basis van een enquête onder 200.000 leerbedrijven die elk voorjaar wordt gehouden²⁴. In deze enquête stellen we aan elk bedrijf voor 1 of 2 opleidingen een aantal vragen.

Sommige vragen gaan over het aantal vacatures (op het niveau en in het verlengde van de betreffende opleiding) in het afgelopen half jaar bij het betreffende leerbedrijf en het te verwachten aantal vacatures in het komend half jaar. We stellen ook vragen over de vacatureaantallen van verwante opleidingen. Hiermee kunnen we de relatieve verdeling van vacature aantallen tussen verwante opleidingen vaststellen.

Verder vragen we welk aandeel van deze vacatures geschikt is voor een mbo-schoolverlater en welke voorkeuren bedrijven hebben bij de opvulling van hun vacatures (gaat de voorkeur uit naar een recent gediplomeerde, of een werknemer met werkervaring?). Zo krijgen we inzicht in de mate waarin recent gediplomeerden concurrentie ondervinden van anderen die zich aanbieden op de arbeidsmarkt.

Tot slot vragen we hoeveel nieuwe medewerkers met een bepaalde opleiding aangenomen zijn zonder dat zij daarvoor extern hebben geworven.

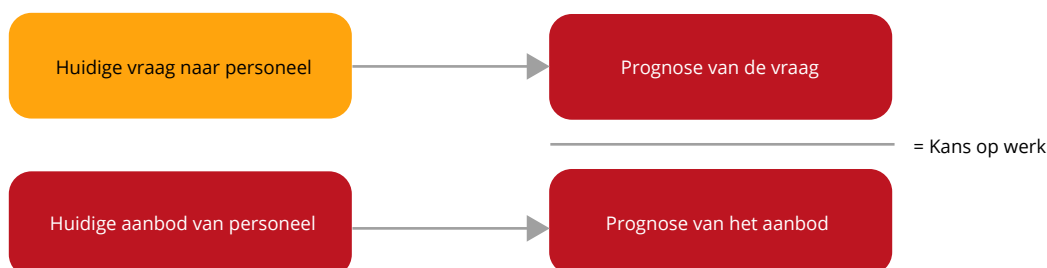
Het huidige aanbod: afgestudeerde mbo-ers en overige werkzoekenden

Het totale aanbod bestaat niet alleen uit recent mbo-gediplomeerden die instromen op de arbeidsmarkt, maar ook uit overige werkzoekenden, baanwisselaars en nieuwkomers die zich aanbieden op de arbeidsmarkt.

Een deel van de recent gediplomeerden stroomt elk jaar door naar een vervolgopleiding (een mbo- of hbo-opleiding). Deze studenten vormen geen onderdeel uit van het relevante arbeidsaanbod. Ook gediplomeerden die blijven werken bij het leerbedrijf maken geen deel uit van de instroom op de arbeidsmarkt.

De groep overige werkzoekenden bestaat uit de groep niet-werkende werkzoekenden die korter dan een half jaar bij UWV staan ingeschreven voor beroepen in het verlengde van de opleiding. Deze groep heeft een relatief kleine afstand tot de arbeidsmarkt en is zodoende concurrent voor recent gediplomeerden.

Figuur 9 **Methodiek Kans op werk: huidige vraag en aanbod**

Bron: Panteia/Etil

²⁴Met uitzondering van 2020. In verband met de eerste lockdown als gevolg van de coronapandemie in het voorjaar van 2020, is dat voorjaar geen enquête gehouden. In 2021 is de enquête weer doorgegaan.

Prognoses van vraag en aanbod

Nadat we vraag en aanbod in het huidige jaar hebben bepaald, kunnen we prognoses maken voor de komende twee tot vier jaar. Vervolgens bepalen we de kans op werk door de verwachte vraag met het verwachte aanbod te vergelijken (zie figuur 9).

De prognose van de vraag baseren we op de huidige vraag. Per opleiding en per jaar bepalen we in welke mate de huidige vraag zal toe- of afnemen. Dit gebeurt in drie stappen. Eerst bepalen we de macro-economische ontwikkelingen (zoals productie, toegevoegde waarde en werkgelegenheid), daarna bepalen we de ontwikkeling van het aantal vacatures per sector, en tot slot bepalen we de verwachte ontwikkeling voor elke opleiding.

Verwachte ontwikkeling van het aantal vacatures per sector

We hebben een apart vacaturemodel ontwikkeld om de verwachte ontwikkeling van het aantal vacatures per sector te bepalen. Dit vacaturemodel is gekoppeld aan PRISMA, een door Panteia ontwikkeld macro-economisch sectormodel. Het vacaturemodel gebruikt prognoses over de vraag naar arbeid om het vacaturepercentage (het aantal ontstane vacatures als percentage van het aantal banen) te bepalen.

Verschillen tussen opleidingen

Het vacaturemodel levert per sector groeivoeten op voor het jaarlijks aantal nieuwe vacatures. Door de huidige vraag met deze groeivoeten te vermenigvuldigen, maken we prognoses van de totale vraag naar arbeid per sector.

Via een apart model (het mbo-aandeelmodel) maken we prognoses over de ontwikkeling van het aandeel vacatures op mbo-niveau. Deze prognoses vermenigvuldigen we met de prognoses van de totale vraag naar arbeid per sector. Zo krijgen we prognoses van de vraag naar werknemers op mbo-niveau per sector.

Hierna gebruiken we deze prognoses om de vraag (naar werknemers op mbo-niveau) per opleiding te berekenen. Hierbij zorgen we ervoor dat de totale vraag per sector gelijk is aan de eerder afgeleide prognoses van de vraag per sector.

De prognose van het aanbod baseren we op het aantal te verwachten gediplomeerden dat instroomt en de werkzame beroepsbevolking. We kijken hierbij naar de ontwikkeling van het aantal studenten en gediplomeerden in de afgelopen jaren en de verwachtingen ten aanzien van de populariteit van de opleiding en de arbeidsmarktinstroom. We gebruiken de referentieramingen van het Ministerie van OCW als richtlijn hiervoor.

Confrontatie van de prognoses

We bepalen de kans op werk voor een opleiding door de prognose van de vraag te vergelijken met de prognose van het aanbod. De manier waarop we die vergelijking voor een specifieke opleiding maken, hangt vooral van twee kenmerken af.

- Het belangrijkste kenmerk is of de meeste studenten van een opleiding een bol of een bbl traject volgen.
- Het tweede kenmerk is de omvang van de vraag naar mbo schoolverlaters en het aanbod van gediplomeerde schoolverlaters. Voor opleidingen met minder dan 50 vacatures (op mbo niveau, voor banen van meer dan twaalf uur per week, geschikt voor schoolverlaters) en/of minder dan 100 gediplomeerden is de standaard manier niet geschikt om de kans op werk vast te stellen. We gebruiken voor deze kleine opleidingen een alternatieve methode om een indicatie te geven over de kans op werk²⁵. Indien dit ook niet mogelijk is doen we voor deze opleiding geen uitspraak.

Als we de prognose van de vraag en de prognose van het aanbod met elkaar vergelijken, levert dat in eerste instantie een getal op. Dit getal zetten we om naar een vijfpuntschaal (zie tabel 15). De benoeming en typering van deze vijf mogelijke uitkomsten zijn vanuit de positie van een schoolverlater gedaan: als de kans op werk goed is, dan betekent dat goed vanuit het perspectief van de gediplomeerde schoolverlater.

²⁵De opzet van deze alternatieve methode is simpeler dan de standaard manier. Binnen de alternatieve methode kijken we naar de verhouding tussen aantal vacatures en gediplomeerden. Als deze heel grote verschillen laat zien, zien we dit als indicatie voor een goede of matige KOW. Door deze alternatieve methode toe te passen kunnen we voor een aantal kleine opleidingen toch een uitspraak doen over de kans op werk.

Tabel 15 **Normering Kans op werk**

Typering	Beschrijving
Goed	Er is veel meer vraag dan aanbod
Ruim voldoende	Er is meer vraag dan aanbod.
Voldoende	Vraag en aanbod zijn in evenwicht.
Matig	Er is minder vraag dan aanbod.
Gering	Er is veel minder vraag dan aanbod.
Geen uitspraak mogelijk	Het is niet mogelijk een betrouwbare uitspraak te doen.

Bron: SBB

Continu in ontwikkeling

We zijn in 2016 met de ontwikkeling van Kans op werk begonnen. Sinds de eerste versie hebben we de methodiek continu verder ontwikkeld. In 2019 is de methodiek geëvalueerd, de uitkomsten van deze evaluatie kunnen op de website van SBB worden gevonden²⁶. Daarnaast zijn we in het voorjaar van 2022 begonnen met een onderzoek naar de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van de gepubliceerde cijfers over de toekomstige vraag naar mbo schoolverlaters, het toekomstige aanbod van schoolverlaters, en de resulterende kans op werk. De resultaten van dit onderzoek zullen in de loop van het voorjaar van 2022 op de website van SBB worden geplaatst